

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsako leto priložna 7 gl. za polu leta 3 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tiskarni v Trstu po 5 kr. v Series in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente. — Nova tiskarna.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu via Torrente. — Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Dušni proletarijat.

(Dalje.)

S tem postavlja se jz šolanju uboge mladine, kajti bogatim očetom plačanje nekoliko forintov več ali manj za šolanje svojega sina ne škodi dosti. Se pa s tem postavi jez tudi tako zvanemu dušnemu proletarijatu? — To bi mi čisto zanikali, kajti postava sama ima namen ustaviti nekoliko preveliko pohajanja šol in vzlasti izključiti iz njih slabo talentirane mladeniče. Tudi zadnjega menda ne doseže, ker slabo talentovane mladine bode navzlic zakonu v šolah vendar mnogo ostajalo in rekli bi, da skoraj naraste. Izključé se kolikor toliko iz srednjih šol ubogi dijaki, puščalo pa se bo, da bodo študirali morda mnogo slabše talentovani mladeniči iz bogatih družin; bogatini postanejo po tem takem nekako privilegovani, v tem ko bodo ubogi na škodi.

Nova postava sicer pravi, da se bodo šolnine oproščali, ali pod nekaterimi pogoji namreč, ako bodo v zadnjem semestru imeli v vedenju in marljivosti enega prvih dveh redov (lobenswerth ali befriedigend). Otežkoči se pa uže vstop v srednje šole, ker prvi semester, ko učenec v prvi razred vstopi, mora njegov oče ali reditelj na vsak način platiti popolno šolnino; in potem bo oproščen, ako sinko v vsakem semestru omenjena reda ima. Prigodi se mu lahko, da ju v drugem ali tretjem letu ali pozneje gubi, in tedaj mora zopet šolnino plačevati. Šolajoči se dijak ima lahko najboljši talent, ali bolezen in kaka druga nalogla mu ne dopušča, da bi vsak semester enako dobro šolo izvršil. Ako je njegova družina siromašna ter ne more platiti prevelike šolnine,

zgodi se lahko, da je primoran šolo popustiti v tem, ko se v istej šoli uči mnogo slabjših mladeničev, ki imajo do tega privilegij zato, ker imajo denar! Na tak način pridejo šole na staro stališče, ko so se šolali samo oni, kojih stariši so imeli s čim svoje sine v šolah vzdržavati.

Na vsak način ni povišanje šolnine vedi in prosveti na korist in z njim se tudi težko doseže glavni smoter — omejitev premnogobrojnega pohajanja šol.

V tem letu predstavilo se je novemu naučnemu ministru tudi mnogo načrtov, kako proustiti gimnazije in realke. Načrti so si skoraj nasprotni. Eni hočejo, da se gimnazije tako proustito, da v njih ne bi bili glavni predmet klasični jeziki, kakor dosedaj, ampak — da bi se učenje klasičnih jezikov omejilo. Temu načrtu je mnogo veljakov nasprotovalo, rekoč, da na klasičnih jezicah sloni »klasično« izobraževanje mladine, ki je gimnazijo popohajala. Učenje klasičnih jezikov in prebiranja klasičnih del vadi učenca natančnosti in ga globoko misliti uči, kar bi neki ne bilo možno zadobiti uvedši v šole novejšje klasike in glede tega so izvedenci različnih menitev. Eni trde, da je vsa izobražba odvisna zgoli od proučevanja starih klasikov, drugi pa, da starih klasikov skoraj ni potreba ter da zadostuje v zadobitev popolne izobraženosti dela novejših učenjakov, kakor Danteja, Göttheja, Schillerja, Miliona, našega Preširna itd.

Zadnjega menjenja smo tudi mi, ker vemo sicer, da se mladina s proučevanjem starih klasikov nauči misliti, ali isto bi se menda zadobilo tudi, ako bi se namesto starih, novi klasiki v srednje šole uvedli in uk poostiril. Mladina na gimnazijah se šolajoča prebira sicer dela starih učen-

jakov, ali umeje jih pa le malo: osobito pa dokler je z predmeti tako preobložena kakor dosedaj. Kdo na priliko dobro pozna govorniško lepoto Demostena, divne pesni Horacijeve itd.? Dokler na šolskih klopeh sedi, menda nobeden, ali vsaj samo pridnejši učenci. A umeje prav lahko globoko mislečega Danteja, ljubeznjivega Petrarko, filozofa Göttheja, krasnega Schiller-ja in druge novejšje učenjake.*) Je-li pa potrebno proučevanje klasičnih jezikov, latinskega in grškega? Potrebno je sicer, kajti, čeprav sedaj mrtva, vendar sta najpopolnija in najlepša; kdor se jih uči, zadobi dobro podlago za vredno cenjenje in spoznavanja novih jezikov; kdor jih ne pozna, ne pozna skoraj niti lepote svojega materinega jezika.

Drugi prestavljen načrt tirja, naj bi se v gimnaziji zmanjšalo število ur za klasične jezike in uvedli drugi novejšji jeziki in podučevanje v strokah, ki so življenju bolj koristne. Grščina naj bi se učila samo v višjih razredih in samo 2 ali 3 ure na teden tako nekako, kakor se sedaj godi v gimnazijah onstran Litave.

Slednjič hočejo drugi klasične jezike iz gimnazij odpraviti in jih nadomestiti z drugimi predmeti in novejšimi jeziki. Gimnazija bi po tem takem postala enaka realkam, kar se pa drugim ne zdi umestno, ker imajo ozire na nedostatnosti in rekli bi skoraj nepotrebnosti realk, ki so o zadnjem času zgubile veljavo, ker ne dosejajo smotra, koji se je želel doseči z njih ustanovitvijo. Zaisto opazuje se, da sedaj vse na gimnazije sil v tem, ko na realke vedno manj učencev prihaja. Realkam v malo letih

*) Mi vsemu temu ne moremo pritruditi, če tudi smo uvrjeni, da ima pisatelj o mnogih rečeh popolnoma prav. Ob svojem času razodemo tudi svoje prepričanje.

Ured.

preti propad, zato so se odpravile skoraj vse realne gimnazije.

Izdelala se je tudi predloga, naj bi se vsaj nekoliko odzvela preobložnost o predmetih, ki je na gimnaziji očitvidna; hotel se je odpraviti zrelostni izpit, zavreči razdelba gimnazije v višjo in nižjo in narediti jo edino. Predmeti naj bi se ne cepili in dvakrat poučevali, kakor dosedaj, ampak, začela naj bi se zgodovina v nižjih razredih in končala v višjih, ne pa kakor dosedaj, ko se je n. pr. zgodovina podučevala v nižji gimnaziji, začeni v II., končala v IV. razredu in potem v V. zopet znovič začela širše učiti.

Kakor je videti, ni novi minister z nobenim teh predlogov zadovoljen ter hoče, dokler je mogoče, pustiti sedanjo uravnavo gimnazij, preobložjenje pa odvzeti s tem, da se ustanovi namesto osem, devet razredov. S tem bi se morda nekoliko v okom prišlo preobložnosti.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Ovenčanje Hentisjevega groba v Budimpeštu, zarad česar so nekateri madjarski krogi tak hrup zagnali da so celo previdnega načelnika ogerskega ministerstva, Tiszo, omamili, ni moglo ostati brez nastopkov. Znano je, da je bil Tisza, ko se je o tej stvari v državnem zboru nekako premadjarški izjavil, poklican k cesarju ad audiendum verbum. Potem je ogerski vojaški poveljnik, prof Edelsheim-Gyulai, prošil za vpokojitev. Cesar je to prošnjo dovolil ter prošilcu za njegove zasluge podelil veliki križ Leopoldovega reda, grofa Pejačevića pa imenoval za vojaškega poveljnika v Budimpeštu. Za generalnega nadzornika

PODLISTEK.

Koledovanje pri nas in drugod.

(Dalje.)

Čehi imado za božič imé: »štédry večer« (štédry-bogat) kot v znamenje, da kakor s pesmami žele premnogo veselja in enakih blagoslovov v množici vsem, tudi ubožcem, kajti, kakor je bil nekđaj izraz »štedrost« kot pomen oproščenja od suženstva, tako je tudi po tem-le prazniku, ali bolje rečeno: po odrešeniku sveta, bil svet pretežkih verig rešen. Torej se tudi začenja koledovanje na sveti večer, ter se končuje s praznikom sv. treh kraljev, s katerim dnevom se je pri Severnoslovanih koledovanje sklepalo. Koledujejo pak pri njih otroci kakor odrasli, brez razločka, in kjer koli se jim poljubi, kajti »koleda je o vanoce, muže po ni chodit kdo chce« (koleda cas v božiču je, torej vsak tu koledovat sme)! Po nekaterih pokrajinah poljskih in rusinskih je dovoljeno otrokom koledovati samo na večer in v noči pred Božičem; potem pa koledujejo le odrasli ljudje. Nemci so imenovali ves ta čas dobo »der zwölf Nächter«, ali »Anklöpperleinstage«, katero ime je še sedaj obično tam, kjer so nekđaj Slovani prebivali, ko so namreč pred prazniki hodili trkat na vrata, klicaje kae-mu imenonosc tega svetnika v hiši, »gut heil«. To je bilo tem ljudem to, kar je naše žvekljanje

in streljanje na večer pred dotičnimi prazniki.

Zanimivo je gotovo opazovati način, kako se kje koledovanje vrši. Sedaj je ta obred pri nas skoro le prosto beračenje. Tako se n. pr. več dotičnih pesni uže po temu smotru skončuje, kakor ona:

»Iz fire slivnske sva doma,
Za dar vas lepo prosiva,
Pri vas ostan' sam večni Bog,
Z nam' pojde Jezus, naš gospod.«
V srednj-j Česki pa je še vedno navada, da občinski pastir, ki je ob enem skoro vsikdar tudi nočni čuvaj, pohaja od hiše do hiše svojih gospodarjev, ter igra na harmoniko in pojoč vošči gospodarju vso srečo, za kar ga gospodinja bogato obdaruje. — Pred nekolikimi desetletji so pohajali tudi vaški učitelji z odličnejšimi učenci od hiše do hiše po koledovanji, katero so smeli opravljati samo oni, zbirajoč darove, kakor tudi one o »sv. Gregorju«. Zato so tudi nekateri dotične pesni po njih dosti dobro zložene. Še popreje pak so hojevali mežnarji koledovat. Po nekod je celo gospod župnik obiskal toti čas vsako bližnjo hišo, da bi njo in prebivalce pobjagoslovil, umeje se, da za primerno oimeno. In ko je obično povsod nekoliko poselel, smatrali so to za veliko čast, a odrasle domače hčere, ako jih je bilo več, prizadevale so si na vso moč, katera, kadar vstane, prva na njegovo mesto sede, kajti zmatralo se je za gotovo, da se tista najpopreje omoži.

Po nekaterih krajih so pohajali koledniki naokrog s korobuči, kakor še sedaj pohajajo po drugod o Velikonoči.

Zopet drugod nosi kolednik z sabo »bukalo«, t. j. nekako trebušnato posodo iz gline, ki ima površnji del z mehurjevo kožo prevlečen, enako bobnu in v sredi njega nasmoljeno dreto z dvema koncema. Pri koledovanju vzame kolednik ta nastroj med kolena in nasilniviš si prste, vlači roko sem in tja po dreti. Pri tem se poje:

»Buku, buku, buku!
Oprite roko,
Gospa mati zlata,
Stopite med vrata,
Kolede nam dajte,
Se nič nam ne smijajte« itd.

Kakor je že omenjeno, koledujejo pri severnih Slovanih največ le pastirji, a v Českej so množico le teh pesni največ razširili slovaški dratari. Po poročilu Dobšinskega, znanega zbiratelja slovaških narodnih stvari, baje nosevajo fantje koledovajoč z sabo gada. Ta gad je napravljen iz kratkih lesenih tresek, ter na gugalico skupaj zhit se da raztegniti, ali skrčiti. Pa ga vzame fante, ki je vodja ostalih, v obe roki in streljaje ž njim proti domačim, tiste straši. Drugi pa pojo pesen:

»Sel je Bog tječaj do raja,
Adam za njim poklek'vaje:
»Od sadu vseh dreves jeita,
Samo enega spreglejšta,
Z drevesa, ki je v sredi raja
In belo ju cvelje obljajal.«
Pa se je satan izpremenil
V gada, ter Evo z lažjo prekanil,
Ki dal je jab'ko Adamu,
Govorečmu tako zra'vno:
»Vzemi, Adam, vzemi jab'ko!

Ti ne veš, kako je sladko!
Pa sta jo oba pojedla,
In tud' srd božji čutil vedla,
Bog je z raja ju pognal
In motki dve jima podal:
»Tu zemljo rahljajta, kopajta
In kruh iz nje si dobivajta!
A prej kot kruh si pridelala,
Sta dost se oba naplakala.«
V Lužici (v Nemčiji) slavili so svoje dni božič in koledo po jako starih obredih, ki so se dolgo ustavljali navalom nemštva. Pred svetim dnevom (božičem) je namreč pohajevalo tam naokrog samo dete božje, kakor je to obično pri nas o svetem Miklavžu! Ta opravke je prevzela katera deklet, ki se je v ta namen belo oblekla. Ko je prišla nekje v hišo, imela je v eni roci metlo s zvončkom, a v drugej bel robec, v katerega jej je hišni gospodar poprej tajno jaboik ali orehov podtaknil. Slavnostno je vstopila ta »dzječo« v sobo, ter popraševala: »Su tu žane dobre dzječi?« (Je-li tukaj dosti pridnih otrok?) Ko so domači pritrčili, jelo je božje dete poskušati modrost sladkih prebivalcev. Kdor je le kar odrevenel in ni nič znal, bil je na lahno ošvigan; dobro odgovarjajoči otroci pa so dobili jabolki in orehov.
Pred Novim letom in pred sv. Tremi kralji pekli so v Lužici pecivo raznih podob, kakor krav, ovnov, gosi in pod, s katerimi darovi so pohajali potem otroci naokrog po hišah, ter jih darovali svojim botrom; botri pa so te stvari primešali (potem) k živalskeji krmi, da bi živina se bolj redila. Tem si urcem rekali so Lužičanje pred Novim letom — »novo ljetka«

konjice pa je bil imenovan fedmaršal-lajtenant princ Croy in na njegovo mesto general major Jansky, ki je, kakor znano omenjal Hentzijevo grob, za poveljnika desete pehotne divizije v Jožefovem na Češkem. Stvar je tedaj jasna.

Tirolski deželni zbor je s cesarskim patentom sklican na 22. t. m., da sklene zakon o uredbi reke Ečave.

Carinsko prašanje, ki je pripravilo v nevarnost naš državni zbor in pretreslo tudi ministerske stole, utegne še jako ozbiljne nastopke imeti. Naša vlada se je namreč o tej zadevi obrnola na ogersko vlado, a ta je odgovorila, da neče nič slišati o nobeni meritorični razpravi te zadeve, ker ona se ne umakne s prvotnega stališča. Ako pa bi avstrijska vlada zahtevala, naj se prično nove razprave, želi ogerska vlada, da se prično še le v drugi polovici meseca avgusta. Zastran carine na petrolje pravi ogerska vlada, da dva goldinarja, ali tudi še manj carine ne more sprejeti. Če pa Ogerska dovoli v kako povišanje carine na petrolje, zahtevala bo odškodovanja kod drugod. Ogerska sicer ne bo delala težav, a ker je avstrijski državni zbor kriv, da se ni sprejel carinskih tarif, in agrarna carina uže letos neha, zato nema ogerska vlada nobenega vzroka, da bi carinske razprave pospešavala. — Petrolje je postalo Evropi jako nevarno; v nekaterih državah bočejo z njim mesta požgati, pri nas pa državni zbor in ministerske stole. Na svetu je uže tako, tudi najnedolžniša stvar ima svojo moč.

Vnanje dežele.

Batumsko prašanje je najnovejša v zunajzborje politiki, a menda pogori, kakor kup slame; precej dima, a drugoga nič. Angleška in turška vlada ste od velevlasti zahtevali, naj podajo skupen protest zoper odpravo batumske proste luke, ali velevlasti nemajo volje, temu ustreči, ker bi tako to ne imelo nikakega vspeha. Angleški časniki vsled tega hudo prete, če tudi prav Angleška najmanj spoštuje pogodbe, ampak dela z njimi, kakor se jej ljubi in kakor se obrača petelin na njenej kramarskej strehi. Ti časniki pravijo, da bo Angleška prihodnjič spoštovala berlinsko pogodbo le toliko, kolikor bo v nje prid; ona bo bolgarskemu knezu, puščala popolno svobodo ter ga bo podpirala, ruskemu zasedanju Bolgarije se bo upirala, in če bo treba, pošlje tudi skoz Dardanele vojno brodovje v Črno morje. Ako bi Rusija pretela Turčiji v Aziji, porabi Angleška cipernsko pogodbo ter boče branila Malo Azijo.

V srbskej skupščini se gode nezasišane reči! Predno se je skupščina odprla, prišli so redarji v zbornico, da odvedo in zapro pet protivladnih poslancev, izvoljenih v kmetskih volilnih okrajih Beligrad, Kragujevac, Čačak, Zajčar in Valjevo. Drugi protivladni poslanci pa so svoje tovariše branili, redarjem se v bran postavili, začel se je celo boj in redarji so se morali umakniti; ali kmalu potem so se zopet vrnoli pomnoženi ter so poslance odvedli in zaprli. — To se bo še hudo mačevalo; srbska vlada mora biti na duhu bolna.

Skupščina je 25 protivladnih poslancev izključila iz sej še predno se je sklenolo, ali so njihove volitve veljavne, ali ne. Kralj je potroli Pavloviča za načelnika in Zaniča za njegovega namestnika.

Srbski kralj je 19. t. m. odprl skupščino s prestolnim govorom, v njem pravi: Za varstvo životnih interesov domovine je kralj, zvest politiki hiše Obrenovičev in v soglasju z ljudstvo menitvijo, počel vojno, v katero ga sovražno Bolgarije prisililo, on se slovesno zahvaljuje narodu za zločnost in vojski za žrtve v službi domovine. Če tudi so bila brezvspešna prizadevanja ter je Srbija, da ustreže željam velevlasti, mir sklenola z Bolgarijo, vendar jasno dokazuje narodova zločnost, da je Srbija čučiča za brambo državne ideje in da ima voljo, vselej spoštovati pogodbe, protestirati zoper enostranski prevrat enakotžja na Balkanu. Prestolni govor pravi, da so zdaj razmere do Bolgarije enake, kakor so bile pred vojno, do družih evropskih vlasti pa najbolj prijateljske, za katere se bo kralj tudi v prihodnje skrbno trudil; prestolni govor dalje napoveduje več predlog, vzlasti v finančnih zadevah, pred vsem je treba vačnosti, pripraviti, naj se poterde naredbe mej vojno ter se sklicuje na domoljubje. — Iz prestolnega govora se pač vidi, da srbske vlade še ni zapustil napuh. Ona se je udala željam velevlasti, da je sklenola mir z Bolgarijo! Da ni Avstrija zmagavajočega bolgarskega kneza ustavila, sklenol bi on bil mir v Belem gradu z srbskim narodom ne pa s poprejšno in sedanjo srbsko vlado, ker ona bi bila morala s kraljem vred popihati na avstrijsko zemljo.

V Genovi so 18. t. m. vpričo italijanskega kralja in kraljice slovesno odgrnoli Viktor Emanuelu postavljen spomenik.

Volitve v angleški parlament so končane; izvoljenih je bilo 317 konservativcev, 191 Gladstoneov, 86 Parnelov in 78 odpadlih liberalcev. Gladstone je toraj propal in neki je ministerstvo sklenolo odstopiti, še predno se zbere novi parlament. Gladstoneva ustava za Irsko je potem takem za nekoliko časa pokopana, a za dolgo ne, ker Irce ne bodo mirovali, dokler ne zadobe svobode; angleški lordi tudi niso vsemogočni, da bi se dolgo mogli ustavljati spličnim zakonom pravice. Sedaj je pri volitvah zmagal še njih denar, a tudi to ne bo večno trajalo; denar je sicer svetu gospodar, a narodi imajo višje namene, idealna svetišča, katerih vrat ne odpira in zapira zlati ključ.

Angležem se v novopridobljeni Birmi slabo godi, enako kakor Francozom v Tonkinu. Povsod jih napadajo uporniki in roparske čete. Angliških vojakov je sicer toliko v deželi, da se morejo držati v strateško važnih krajih, ali kaj to pomaga, ker v deželi ni miru in tako Angleži iz pridobljene dežele nemajo nobene koristi. Indiška vlada sicer jako pomnoži vojsko v Birmi in bo skušala red napraviti, vendar pa je zelo dvomljivo, da mnogo opravi, ker se uporniki ne spuščajo v boje, ampak le za brbtom napadajo in gonobijo Angleže.

Mej angleško in severno-amerikansko vlado se vrše dogovori zastran vzajemnega izročevanja tacihi osov, ki povzročujejo hudodelstva z dinamitom.

DOPISI.

Trst, 20. julija. (Izv. dop.) (Nekaj o naših slabostih in nekaj pojasnjenja glede del. podpornega društva.) Pregovor pravi, da je težko biti človek, — in ta pregovor je na vsako stran opravičen. — Stori, kar hočeš, imej še tako dobre namene, najdeš uže človeka, ki te boče zavidal in ti polena metal pod noge. — Pravijo celo, da to mora biti, ker drugače bi človeštvo prehitro napredovalo in se v napredu morda celo ugonobilo. Kako krasni so idealni človečanstva, ali kedo more reči, da boče človeštvo kedaj le približalo se tem idealom, kajti pred močjo se boče človeštvo vedno uklanjalo in nikoli ne boče mogoče, da bi si vsi slabi, nesrečni, trpinčeni zedinili proti močnemu egoističnemu,

ker ta boče s sredstvi, katera so mu na razpolaganje, vedno na svojej strani imel večino slabih.

Tako je tudi z narodi, kateri se boče vedno mej seboj prepirali in zbog tega nikoli ne postanejo sami svoji gospodarji, človeške strasti nikdar tega ne dopuste.

Lepe so teorije o ljudovladi, toda kde se dajo popolnoma izvesti? Kder tako zvano ljudstvo gospoduje, tam se gole navadno še več krivice, nego tam, kder gospodarji pameten samodržec. Stranke v ljudovladah si stoji sovražno nasproti, večina neumljeno zatira manjšino in to jo uči državniška močrost, kajti popustljiva večina se more kmalo spremiti v manjšino; večina pa protežuje in neguje le svoje ljudi in zastopniki večine postopajo vedno po načelu: »Bog je sam sebi najprej brado ustvaril«.

Ogledimo si francosko republiko, kako, so si tam stranke v laseh, in kako z vsakim dnevom tam rastejo protivniki ljudovladi; najmanjša nesreča naj se zgodi republiku, pa je proč ž njo in nastopi zopet rešitelj društva v podobi kralja. In recimo, da se republika tudi dobro drži, kakor v Švici ali v Ameriki, je li se tam uresničujejo ideali ljudovlade? Je li gre tam vse postavnim potem? Kratko nikar ne, nepotizem, kapitalizem in vse človeške slabosti in strasti se tam še veliko bolj širijo, nego v dobri samovladi. Humbog, kakoršen je v Ameriki doma, preseza vse, kar se more tacega videti v Evropi. — In vendar ne gre drugače: vladati morajo človeška društva, ali vladarji samodržci, ali pa mora vladati večina; katera vlada pa je absolutno boljša?

To je velika uganka za filozofe. Napredek je lepa stvar; človeško društvo sploh napreduje v vedah, v umetnostih itd., ali kaj pomaga, ko temu napredu stopa za petami toliko slabega, toliko moralnih boleznij.

Je li je napredek vreden tolikih moralnih žrtvij? To je zopet prašanje, v katerega reševanju pride človeštvo na čudna razpotja, ki so nekatere privedle celo do utopičnega komunizma in socializma. — In vendar se ne more reči, da je, posebno glede zadnjega, čisto vse zmeta; socializem ima tudi svojo dobro stran, kolikor ima biti neka omejitev prestozega kapitalizma in zatiranja delalnih stanov. Ali kje je še le potem ideal pravih socialistov!

Vsegamogočni je ustvaril s človekom najpopolnejše zemeljsko bitje, ali dal mu je v srce strast, zavist, egoizem, in s tem mu je omejil cilje, da se spolni njegovo povelje: Da boče človek za vse čase moral v potu svojega obraza služiti materi zemlji.

Strast, in egoizem je pa doma v koči in v palači; zavist in nezaupljivost pa prevladuje gotovo v koči in to je naravno, ter nam tudi nekoliko razjasnuje pravdanje obeh zadnjih lastnosti v nekaterih nesrečnih, tlačanih narodih.

In mi Slovani, sluge narodov? Kedo more nam zameriti, če se mej nami pojavlja pogostoma strast, zavist, nezaupanje — in kakor, sad teh strasti — neednost, razdor?

Poglejmo le malo dol na jug, na Balkan; komaj so se bratje osvobodili jarma, uže so zopet postali žrtvij tujih narodov in državnikov, ki jih nočejo videti njim enako mogočnih in srečnih; uže smo videli bratomorno vojno na Balkanu in Bog zna še kake prikazni se bodo javile, dokler močna roka ne poseže vmes za dobro ali pa za nesrečo Slovanstva. Tlačan je vedno nezaupljiv posebno proti svojemu lastnemu bratu, tuja šiba mu bolj imponira.

Kaj tac ga zapazujemo v malem tudi v naših narodnih družtvih.

Naš delavec se nahaja v italijanskih družtvih in nahaja se tudi v našem domačem del. podp. društvu.

V italijanskih družtvih se Slovenec ne sme čut t Slovence, ali ne le to: Bog začuvaj, da bi tam odbor ali predsedništvo javno grajal, izključen bi bil. — Ali tam našim ljudem niti ne pride na misel, da bi kaj tacega storili, oni žde in trpe, kakor da bi ne bili le tuji, ampak celo sužnji in to kakšnih ljudi? Raskoviča, Paganija in enakih v bistvu jako malih kličačev. Kakor se zdaj doznave je uradnik Operaje Paganij in družbi še drugih društvo prevaril za blizo fr. 5000 in pri Operaji vse molči! Pri del. podp. društvu pa imajo nekateri naši ljudje vedno dosti govoriti in grajati; oni sumničijo ljudi, ki se za društvo v resnici žrtvujejo in katerih zasluge mora priznati še celo sovraznik našega naroda, in ne le, da po krčmah delajo svoje spletke, oni našli so celo pot v javne liste, kakor se je to zadnjič zgodilo in tam v podobi dobrega sveta blatijo moža, ki je dal najlepše dokaze o svojej točnosti, natančnosti, poštenosti in požrtvovalnosti. Sumničenje in po nekem ponizjevanje tacega moža more narodnim težnjam le škodovati, ne pa koristiti; graja naj bi se ne izrekla, dokler ni temeljitega uzroka, izrečena graja pa naj boče dobrohotna ter naj ne skriva pod sladkimi besedami strupenega žela.

V delaskem društvu je odbor previden in delaven, to je uže večkrat dokazal; ako je imel dosedaj kako težkočo

v notranjem poslovanju, velja to vpisati na rovaš pomanjkanja vesti za izvrševanje sprejetih dolžnosti posameznih, in tudi v tem obziru je odbor še vedno zajezil o pravem času vsako večo škodo in zaradi tega ni prouzročeval nobenih škandalov, kakoršnih bi nekateri domači ljudje želeli. — Skrivaj ni nikoli nobenega nedostatka, vsak ud ki se zanima za društvo, lahko vse ve in vidi, vse se javno godi.

Gledé nalaganja kapitala je bil odbor jako previden, saj je v obče znano, da brani svoj denar v najsigurnejših zavodih in ako ima denarničar določne knjižice v rokah, on vendar ne more teknoti denarja in recimo, da bi tudi bile vkradene knjižice, tat za nje ne dobi niti novčiča, ker hranilnice imajo pismeni in na knjižici naznačen pogoj, da ne smejo denarja izplačati drugače, nego na pisмено naročilo odbora, podpisauo po predsedniku, podpredsedniku, tajniku in denarničarju. — Vsakemu udu, ki se briga za društvene zadeve, to je uže davno znano, in vendar se najje roka, ki alarmira ude po listih, češ: »Vaš denar je v nevarnosti!« Čemu je to podobno? Vsakemu denarničarju pa boče moralo društvo poveriti par sto goldinarjev za izplačevanje bolnikov, pa tudi ta denar je pod kontrolo, vsaj mora denarničar vsak mesec položiti natančen račun in pregledovalci večkrat natančno revidirajo račune in denar, katerega ima denarničar v priročnej denarnici.

Zadnji čas se je glede uradnika uvedla dvojna kontrola; društvo zdaj izdaje bolete in tednine se še posebej potrjujejo v knjižicah. Rčune o boletah vodijo sami pregledovalci. Take natančne kontrole nema v Trstu nobeno delasko društvo, in vendar ima odbor za vso to previdnost le grajo. Dobra denarničarja za »Bog plati« je sploh težavno dobiti; kateri človek pa bo hotel biti denarničar, ako bo nad njim vedno visel Damoklejev meč oskrunjenja njegovega imena, posebno, ako uživa, kakor dosedajni denarničar del. podp. društva, ki je ob enem tudi denarničar velikega podpornega društva južne železnice, neomejeno zaupanje in poverenje svojih predpostavljenih. — Se li on v nevarnosti postavi, da zgubi svoje dobro ime pri njegovih predstojnikih, od katerega zaupanja je odvisna njega eksistenca? Le to damo pomisliti rodoljubom, kateri naj potem sodijo, koliko je koristil oni, ki je hotel učiti gospodarstva odbor del. podp. društva. In verujte, dragi čitatelji, da s tem nismo imali namena, da bi odgovarjali dopisniku, ampak naš namen je le ta, da podučimo navadno prerano suručne ude tako važnega društva in da se potegnemo za pošteno stvar o pravem času in na pravem mestu. Sicer pa želimo, da bi vsa naša slov. društva imela tako natančno upravo, kakor ima del. podp. društvo v Trstu in da bi ta uprava vedno bila tako vestna, kakor je bila dosedaj. —

Italijani zakrivajo, in oni imajo gotovokaj zakrivati, mi pa grajamo napake, katerih niti ni.

V tem je razloček na veliko naše zlo in da to napako odpravimo, ter blažimo srca našega prostega naroda, to naj boče svrha vsacega izobraženega in plemenitejšega rodoljuba. Veliko boljše boče potemt

Sv. Ivan na 18. julija. (Šagre in društvo Sv. Cirila in Metoda). Zadanjo nedeljo je imela biti kakor po navadi pri nas »šagra«, ali hvala Bogu, letos je ni bilo, pa ne samo pri nas, upati je, da je ne boče po vsej okolici. To je res sijajna prepoved; najprej za človeško zdravje, potem pa jako ugodna za naš mladi narod. To mora veseliti vsacega rodoljuba. Pri vsem tem pa je veliko ljudi proti zgoraj omenjeni prepovedi, večji del mladeničev, ki protestujejo in celo do policije hodijo, naj jim da dovoljenja za »šagre«, ali ni milosti in ne uslišanja, prav je, da se ne dovoles, ker so zelo škodljive zdravju in tudi rade bude prepri.

Dragi okoličani! žalostno je, da po takih rečeh žalujete in protestujete. Protestovati bi bilo prav zana t kresov, katere nam je prepovedal magistrat, ker ti niso škodljivi na noben način, ne pa zaradi te neugodne in škodljive »šagre«, ki povzročuje le prepri, kletvino in surovost. Zapustimo in pozabimo enkrat za vselej te »šagre« in snujmo si po vseh vaseh okolice poizkušnice sv. Cirila in Metoda, kakor je uže v Trstu in po vsem Slovanstvu. Toraj na delo, dragi rojaki! Priložnost imamo med nami, velik greh bi bil, ako se je ne poslužimo, tako društvo je v resnici za »Boga in za naroda«.

Res čudno je, utegne kdo misliti namesto »šagre« bi bile podružnice sv. Cirila in Metoda, mej kojimi je tolik razloček. Po mojem menjenju ne bi bilo nič čudnega. Moja misel je ta le: Da se te podružnice osnuje povsod s plačilom, to se ve da, kkor smo čitali v »Edinosti« uže pri ustanovitvi tega hvalevrednega društva. Zraven tega da bi imela vsaka podružnica svoj pevski zbor za cerkveno petje in narodno. To bi zelo koristilo, posebno pa za naš mladi sv. Ivan, kder se tako uničuje cerkveno petje, pa ne samo za sv. Ivan, tudi za večji del okolice. Za podporo tega pevskega zbora bi skrbeli rodoljubi vaščani, kakor so do sedaj podpirali »šagre«. Ta pevski zbor naj bi vsa

(Dalje prih.)

enkrat v letu napravil svojo veselico, in dobiček te veselice bi se rabil tudi za pevsko šolo, toraj mislim, da bi bilo zadosti podpore.

To bi bilo zelo koristno, posebno mladim dečakom, ki do sedaj po »Šagrahu« se zgubljavajo. Vsaj enkrat v letu bi vse podružnice okolice in mesta skupaj napravile veliko veselico, na pr. kakor društvo »Edinost« lansko leto pri »Avrorn« dobiček te veselice bi se izročil bližnjim hvalevrednega društva sv. Cirila in Metoda.

Dragi rojaki! To bi bila prava sloga mej vsi okolico, na pravem mestu zdaj, ko ni mogoče več trpeti zatiranja od mestne občine.

Radi tega se napravljiva tudi v tržaški okolici labor, na katerem bi tirjali naše svete pravice, in tam sklenoli napraviti podružnice. Ako bi se vse to uresničilo, potem ne bi bilo potreba več tabora, zadostoval bi omenjene veselice z vsemi podružnicami skupaj, pri katerih bi imeli govore in lamentacije.

Vse svoje moči napnimo, dragi okoličani, da napravimo to zločnost mej nami, to bi bila prava sloga, ker bi stala v imenu svetih bratov slovenskih apostolov, ta bi bila prava »Concordia« mej Trstom in okolico, ne pa ona, ki je stala pod vodstvom dvanajst čevljev dolzega lanterneklestača, s katero nam je hotel uničiti milijona materin jezik in še celo našo vero. *Svetovanski Rodoljub.*

Iz St. Andreža 15. julija. — (Konec). Dragi g. dopisnik v 55. št. »Edinosti«, uže Vas vidim, da se smehljate in me prašate, kaj prav za prav hočem se svojimi slikami. Poslušajte me! — Odkril sem hotel pred Vami slike kmečkih zvižaj in njih malenkostne uzroke. — Vidite, da se kaj lahko prigodi, da pridejo taki ljudje do občinskega krmila, ki ne znajo ločiti občinskih zadev od osebnih. To se pa zgodi, če so razumni občinarji ob času volitve obč. starešinstva neprevidni ali celo malomarni.

St. Andrežanje so se pri zadnji volitvi vzgledno vedli in premagali sijnano vse osebne spletke.

Jaz menim, da sem jih smel postaviti drugim občinam v izglede, ne glede spletke, ampak glede možkega postopanja proti spletkam.

Vi g. dopisnik, ki ste uneti za napredok slovenskih občin v političnej zrelosti ter ste morebiti v zavesti, da varujete zatirano nedolžnost in z gladko besedo mečete s. ov. občinstvu pesek v oči, ali res mislite, da sem obehal v javnost reči, katere čestite bralce »Edinosti« gotovo malo zanimajo? Kdor bi bil Vaših misli, milujem ga z Vami vred.

Vi g. dopisnik ste mi vtaknoli to le v žep: »On (jaz) misli, kakor sam pravi, da nemamo (v St. Andrežu) drugega moža, ki bi bil sposoben za župana.« Za Bogal kdaj sem pa jaz to pisal? To Vaše podtikanje jaz imenujem perfidno, ker si ne morem misliti, da bi mož, kakor Vi, ki ima pero tako v oblasti, tega ne razumel, kar bere. — Le vzemite 47. št. »Edinosti« zopet v roko; tam dobite: »Njegovi najhujši nasprotniki morajo pripoznati, da v St. Andrežu nemamo »sposobnejšega« moža za županovaње, nego je prav imenovan.« — Sposobne može za županovaње tedaj imamo, pa »sposobnejšega« nobenega (od sedajnega). — Le ne bojte se, da bi Vas dol klicali; tukaj imamo dosti »velikih« ljudi in kandidatov za županski stol nad potrebo.

Vi g. dopisnik podtikate, da bi bilo v mojem dopisu veliko pretiranega in tudi narsikaj nerensničnega. — Kako morete Vi to soditi? Vi, ki niste imeli priložnosti osebno opazovati tega, o čemer pišete. Ali ne veste, da jo zna tudi naš kmet zasaknoti, če tudi ne s tako eleganco, kakor Vi. — Vedite, da se upam vse to, kar sem pisal, z lastno osebo in se zanesljivimi pričami dokazati. Za to pa tudi protestujem zoper tako podtikanje.

Glede župana sem hotel še nekaj povedati.

Pri nas je bila do letos navada, da smo vedno vsaka tri leta si izvolili novega župana. Vsak si je želel malo poskušati, kako se na tem stolu sedi in pri mastnej službi 40 gld. letnih živl.

Pri letošnji volitvi starešinstva in županstva smo pa sklenoli, da si izvolimo le takrat novega, ako bo v summi summarum spoznan za zmožnejšega od starega; drugače pa rajše ostanemo pri hčšem, bodi že ta bivši kdorkoli. Za nekatero prejšnje starešine je nam žal; upamo pa, da se na prihodnji volitvi boljše volje zopet snidemo, če tudi ne pri dragem kosilu.

S tem kosilom je križ. G. dopisnik hoče vedeti, kdo je na dan volitve jedel draga jedila in kdo jih je plačal. Jaz mu na to prašanje ne morem avtentično odgovoriti, ker se kosila nisem udeležil. Vem pa, da je tukaj navada odkar županstvo obstoja, da se slavno starešinstvo, naj bo katerekoli barve, enkrat na leto po starej grškeje navadi pogosti na obč. stroške in da se, kolikor vem, nobenemu sedanjih županovih nasprotnikov to kosilo ni upi-

ralo, dokler je bil še v starešinstvu. Če katerega mika kaj več zvedeti, naj se potrudi ob svojem času v obč. pisarnico. Pri nas so računali obč. dohodkov in stroškov redno vsako leto 4 tedne na ogled razpoloženi.

Iz tužne Istre. 18. julija. (Izv. dop.) Smešno je, kako nekateri Italijani in njihovi lističi na vsa usta kriče: V Istri so vsi in povsoda samo Italijani. Če se oglasi sem ter tja kakšen Slovan, to je Italijanom: »un prete cranzo, un croato foresto, un panslavista. Ali ne vedo Italijani, da uže vrabei na strebi znajo, da je večina prebivalcev v Istri, katera pripada slovenskej narodnosti, najme dve do tri tretjini je Hrvatov in Slovencev, a jedna je tretjina krnjelov, Furlanov in druge laške pasmine.

Jedini državni poslanec dveh tretjin prebivalcev Istre, gosp. dr. Vitezic, spomenol je letos v državnem zboru, da ima v Istri nekoliko tisoč Nemcev. Omenjen gospod je zgrešil. V Istri nemške pasmine ni, hvala Bogu. Par stotin tako zvanih kulturtregarjev je v Istri, no to so večinoma c. k. uradniki v Pulju in pri c. k. političkih uradnih. Znano je vsemu omikanemu svetu, da je raja na slovenskem Balkanu nad pet sto let mnogo pretrpela od turških krvolokov in od grških fanarijotov. Med tem ko je ta mučeniški narod začel svobodnejše dihati, žali Bog, istrska je raja do zdaj mnogo pretrpela in še trpi oti strani krnjelske in druge fra mažonske pasmine. — Moje pero ne bi znalo verno opisati vsega, kaj trpi in mirno podnaša slovensko in hrvaško pleme v Istri. — Jaz dvomim, da niso boljši in poštenejši poljaki čifuti v Galiciji, od nekaterih istrskih karnjelskih oderuhov. Po vseh mestih in veđih vaseh tužne slovenske Istre je po nekoliko nenasičenih pljavk.

Vse podrobnosti teh nepoštenih industrijantov nečem spominoti, ker ni v amerikanskem Heroldu ne bi bilo dovolj prostora. Ali moram vendar spominoti, da je najnepoštenejših oderuhov v Buzetu, Pazinu, Plominju, v Sv. Nedelji blizu Labina, v Vodnjanu, Poreču itd. Ima taci Judežev v Istri, kateri vzmajajo ubogemu kmetu na sto goldinarjev 25 gld. obresti in više! Potem, kde so darila in drugi stroški? Narod mora propadati materialno in moralno. Kakor Nemci trapijo slovenske nedolžne otroke svojim šulferajnom na Štajerskem, na Koroškem in v Kranjskej, tako tudi Italijani trapijo hrvaške in slovenske otroke v Istri svojimi italijanskimi šolami, katere šire pomočjo svojega političkega društva. Znano je, da istrijsko političko društvo daje remuneracije učiteljem ljudskih šol, kateri znajo boljše trapiti laščinskim slovenske otroke v Istri.

Do zdaj istrski karnježi se niso pečali za cerkev ni za duhovnike, no od kadar je poreški škof zamislil in ustrojil konvikt v Kopru, Italijani ido za tem, da uzgoje nove apostole, kateri bodo italijansko širili tudi v cerkve slovanskih vasi.

Poreški škof Flap jih v tem kolikor toliko podpira. V to svrhu je omenjeni škof kupil poslopje v Kopru. Pomislite, dragi čitateљи, da v vsem poreškem kapitanatu ni nobene ljudske šole hrvaškimi učnim jezikom, a v mnogih čisto hrvaških vaseh, kjer so bili poprej duhovniki Hrvati ali pak Slovenci, zdaj so Italijani, in se propoveda in molli po laški, — ker italijanski duhovniki ne vedo drugega jezika, nego laški. — Misionarji, če želijo dobrim vspehom širiti vero krščansko med divjaki v Aziji in Afriki, morajo biti zmožni jeziku svojih novih krščanov. — Slovanskemu narodu v Istri v tem obziru je gorše, nego divjakom v Aziji in v Afriki. — No presvitli gg. istrijski škofi bodo odgovarjali Bogu za svoje dejanje.

C. k. uradniki pri sodnijah, pri političkih glavarstvih, pri davkarjih in pri drugih c. k. uradnih v Istri, more jih na prste prebrojiti, kateri bi bili zmožni hrvaškemu ali pak slovenskemu jeziku. C. k. notarja, jaz se bojim, da ni v vsej Istri, kateri bi bil popolnoma zmožen jeziku slovenske večine. Pri občinskih uradnih ni nič boljše. Če je kakošna c. k. služba izpraznena, zahteva se v razpisu znanje delžnih jezikov. Ima više tašnih šarlatanov, kateri dokažejo na karti, da so zmožni slovenskemu ali pak hrvaškemu jeziku.

Slišal sem na svoje uho uradnika laške narodnosti: »io conosco bene sloveno o cranzo, ma del croato non ne so una parola«.

Mili Bog, koliko je to gluposti! (Dalje prih.)

Različite viesti.

Prošnji tržaškega mesta za zvišanje hišne ohranitve od 15 na 30%, od hišne najemnine, potem zastran ustavljenja poviševanja davka od hišne najemščine, rešiti se neugodno za mesto Trst; tako poročajo dunajski časniki; da mesto s tema prošnjama nič ne opravi, to je bilo uže poprej jasno.

Zdravila zoper kolero pre-povedana. Tržaško c. k. namestništvo je vsem lekarjem prepovedalo, da ne smejo nikakih zdravil zoper kolero prodajati, ako jih ni zapisal kak zdravnik. Zoper zasebnike, ki se pečajo s prodajanjem takih zdravil, postopalo se bo z vso ostrojto. — To je prav, ker je bilo uže polno taci lekov priporočanih, in so se nekateri iz teh lekov žepe polnili, kar je bilo glavna stvar; praznovorni ljudje so jih jako kupovali in rabili ter si s tem zdravje brez dvombe bolj pokvarili nego okrepiji; videli smo človeka, ki je imel polen žep prav majhnih steklenic, v vseh zdravila zoper kolero.

Raspisana je služba magacinskega služabnika pri c. k. uredu solne zaloge v Trstu, oziroma služba pomočnika.

Dva kotla za petrolje v noveji luki. Inženirji trgovinske hiše »bratje Nobel« so uže začeli delati priprave za dva velika žel-zna kotla, ki se napravita pri zadnjem molu ob cesti, ki drži v Barkovlje, da se bode vanje spravljalo rusko petrolje.

Tržaške novosti:

Kolera v Trstu. Tržaški župan Bazzoni je izdal včeraj oklic na prebivalstvo, v katerem opominja na sanitarne naredbe in prosi ljubestvo, naj zaupa zdravnikom ter se voljno podvije njihovim naredbam, naj zmerno živi ter radovoljno pomaga, da se vse sanitarne naredbe magistrata točno izvršujejo. Ker nam je oklic za danes prekasno došel, ga priobčimo prihodnjč. — Župan nam je poslal ta oklic z laškavim posebnim pismom, kar ni dosedaj nam nasproti še nikoli storil.

Zadnje dni so zboleli za kolero: 66 letni Franc Pauletta, kateri je precej umrl, dekla Jožefa Ebling v ulici Brainik št. 6, to so prenesli v bolnico za kolerozne, dva nje otroka pa v kontumacijsko hišo, Ebling je tudi umrl; Hermina Recheiner, telefonistka v ulici Conti, ki pa še živi, 3-letna deklica v ulici Canal grande, katera je precej umrla, potem ž-na nekoga voznika pri Hagenauerji, tudi umrla, 4-letni otrok Ivan Stoka na Kontovelu, kateri je nocuj umrl, Alojzija Furlani, 24 letno dekle v ulici Farnetto, katero še ni umrla in se zdravi na domu, sestra tega dekleta, Adelgisa, je tudi zbolela in precej umrla, Jospina pl. Hochsteiner je zbolela pa se zdravi na domu, Miha Ferrilli, 36-letni rokodelc v ulici Ghiaccera, Ivan Mojat, delavec, kateri je umrl v bolnici za kolerozne, 2-letni otrok Marija Čuk pri sv. Ivanu št. 430, kateri je tudi najbrže uže danes umrl, v Rojanu je včeraj tudi zbolelo 10-letno dekle, pa mu je danes uže boljše.

Čudno je, da se v okolici pojavlja toliko slučajev kolere, dozdeva nam se, da so si okoličani v svoje kraje zanesli strašno bolezen s perilom, katerega prinašajo iz mesta. Torej pozor okoličani! To noč do danes zjutraj so v mestu sopet zboleli 4.

Nekateri slučajji so uže fulminantni, kajti nekateri so bili v 4—5 urah zdravi in mrtvi.

Procesija v Rojanu. Kakor druga leta, vršila se je tudi v nedeljo procesija v Rojanu prav veličastno. Na vse zgodaj je zvalilo milo pritrkovanje zvonov v cerkev mnogoštevilnega ljudstva iz vseh krajev okolice. Slovesno mašo jebral preč. gospod Legat ter tudi procesijo vodil. Pri maši je pel vrli pevski zbor pod vodstvom g. Miheliča krasno latinsko mašo prav izvrstno. Čestitamo rojanskim vrlim pevcom, ki so se uže tako v petje izvežbali, da njih zbor zavzema sedaj eno prvih mest med drugimi okoličanskimi. V lepem redu j-stopala procesija po prostorih, okrašenih s zelenjem in različnimi zastavami, mej kojimi je bilo tudi več narodnih. Odlikoval se je kakor druga leta tudi letos krasni slavalok na cesti, ki drži na Opčine, narejen iz samih rož in odličnih zastavicami. Sploh se vidi, da verno okoličansko ljudstvo ni še moralno pohabljenno ter da skrbi za božjo čast. Lepo je bilo gledati tudi dolgo vrsto okoličank, oblečenih v krasno svojo nošo, s pečami na glavi. Le škoda, da se peča rabi le v večjih praznikih, in se v nedeljah le redko kde najde kaka okoličanka, ki bi jo nosila. Pa to še najbode; da bi tudi možki vsaj v večjih praznikih nosili običajno svojo nošo; ali okoličan v kratkih hlačah postane v okolici k malu bela vrasa. Kar ne smemo zamolčati, to je, da se je procesije udeležil tudi naš malolavni kapovila, ki je kaj možko stopal, (v črnem fraku in zgodovinskih rokavcih glace) za baldahinom. Rokavice si je menda natakol, da se ne vidijo roke, frak pa, da bodo njegovi podvrženci menili, da je res gospod visocega spoštovanja vreden.

Popoludne po blagoslovu se je zbral pevski zbor v gostilni g. Boleta, kamor je privabil za sabo neštevilnega ljudstva, ter tam pri kupci izvrstnega vina naudušeno prepeval do pozne noči.

Lahonska drznost. Zadnjič smo pisali o sramotnem dogodku, kakoršni se gode v Trstu vsak dan. Ubogi Slovenec je »omikanemu« Lahu vedno »ščavo« in še hušje. Ne more se gibati, ako ga ne zmerjajo in psujejo z svojimi robotami psokami. In vendar je vprav Slovenec najbolj

zvest podanik Avstriji v tem, ko dela zagrizli Lah vedno njej v propad in škodo. Zagrizlost mej mladino pospešujo najbolj slabe šole, v kojih se pridiga mejnarodni srd in jeza; laška mladina, vzlasti na srečnih od magistrata vzdrževanih šolah, v šoli preveč politikuje in se vadi o zagrizlosti in psovajuju mladencev slovenskega rodu, ki se na take šole zgube. Kakih misli se naleza mladina v teh učilnicah, kaže nam fakt nekoga učenca na mestnej gimnaziji, o katerem nam je pravil prijatelj. V laškeje nalogi, namreč za pismeni izpit zrelosti, razvil je navdušeni Lahonček nekda nekoje misli o svobodi v Avstriji in se izrazil preveč »prosto« proti vladi. Radi tega ga ni pustil vladni nadzornik k ustnemu izpitu ter prepovedal ponavljati ga na vsakej drugej gimnaziji v Avstriji. Vendar na mestnej tržaški gimnaziji bi ga lahko izvršil, ako bi mu tega nadzornik ne zabranil; profesorji bi neki mu bili dovolili delati maturo. Kako politiko bode tirala taka mladina, ko pride v službo, ako se uže zdaj tako gorko za Italijo poteza?! — Moeringov duh! Pino je imel mnogo posla z njim, in ga je uže skoraj popolnem zadušil, a potem je zopet od mrtvih vstal. Pa, kako bi to drugače bilo, ker mnogi naši uradniki nas i naš jezik prav toliko poznajo, kakor hotentotaki, ter ga tudi prav toliko cenijo. Naj bode — »tempora mutantur«!

Samomor (?) — V nedeljo zjutraj so našli na bregu pod Greto mrtvo truplo 45letnega kmeta Ivana Kureta iz Podgorja v Istri. — Vse kaže, da je truplo uže več dni ležalo v morju. Vendar pa ni konstatirano, ali je nesreča ali samomor. Opazujemo, da so tukaj samomori nekoliko pomehali, od kar imamo kolero.

Policijsko. 35letni fakin Dominik U. je napadel z nožem svojo ljubico, katera mu je ube gnola, ali fakin je zdaj po ključem. — Mornar Alojzij G. je gospodinjko krème Guistinopoli v pijanosti tako natepel, da je ubožica krvavela; lopova je policija zaprla. — 23letni čevljar Ivan G. zdaj sedi, ker je vzdignol pregrešno roko nad očetom. — 43letni fakin Anton V. bivajoč v Rocolo je pretepal svojo ženo in jo ranil; greva se zdaj v zaporu. — Smočil so vdrli neznanitavoi v hišo Jurja Geruola (Crnega Jurja) v Vrdeli in so mu pokradli nekoliko obleke in*močno, v k kateri je bilo par forintov. — Nekemu železniškemu stražniku so sinoči odnesli še dober plašč.

Obrtnijsko društvo na Vrdeli pri Sv. Ivanu boše imelosvoj redni Občni zbor v nedeljo dne 25 junja točno ob 9 in pol uri zjutraj v svoji krmni ulici Scoglio na Vrdeli hiš. št. 207. Dnevni red: 1. Pozurav predsednika. — 2. Tajnik prečita račun pretečenega leta. — 3. Denarničar izkaže stanje blagajnice. — 4. Volitev novega odbora. — 5. Predlog za povzdigo kmetijstva. — 6. Posamezni predlogi.

Odbor.
Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je imelo dne 19. julija svojo 1. redno sejo. Konstituvalo se je tako: Prvomestnika prof. T. Zupana, namestnik: deželni poslanec, c. k. notar Luka Svetec. Zapisnikar: mestni kapelan Anton Žlogar. Blagajnik: deželni poslanec in odbornik dr. Josip Vošnjak. V ožjojstrek za tekočo opravila se še privzameja: cesarski svetnik Iv. Murnik in mestni odbornik Ivan Hribar. Razgovori so se vršili o nasvetih in predlogih zadnje velika skupščine. Dve uri trajajoča seja se sklene, prihodnja pa odloči na 5. dan meseca avgusta. Nadajamo se, da se je za Trst uže kaj sklenolo.

Pisateljsko društvo v Ljubljani. Podpisani »odbor pisateljskega podpornega društva v Ljubljani«, katero ima v prvi vrsti namen, pisatelje slovenske podpirati z novčno pomočjo, a vrhu tega tudi pospeševati literarno delavnost slovensko, sklenil je v zadnji seji bodočo zimo dati na sveto »Leposlovni zabavnik«. S to knjigo ž li podpisani odbor z vzajemno pomočjo slovenskih pisateljev domovini na žertvenik položiti lepo zbirko dovršenih spisov »leposlovne« vsebine ter tako izdatno pomnožiti in krepko poživiti tisti del književnosti naše, ki ima največ vpliva na najširje krog razumnih slovenskega. Vrhu tega je »Leposlovni zabavnik« še drug namen. Prihodnje leto bode prečestiti starina pisateljev slovenskih, za razvoj znanstvene in leposlovne literature naše prezaslujni »Davorin Trstenjak« praznovol petdesletnico v mnogih ozirih toli plodovitega književnega delovanja svojega. Njemu, ki je naše društvo zbuil v življenje, hočemo pokloniti »Leposlovni zabavnik« ter mu tako pokazati, kako je napredovala beletristika slovenska v zadnjih petdesetih letih. Ker tudi Vi, blagorodni gospod, v literaturi naši zavzimate odlično mesto, obrčča se podpisani odbor do Vas s prijazno prošnjo, blagoizvolite poslati v »Leposlovni zabavnik« donesek svojega izbornega peresa in pripomozite nam izdati knjigo, dostojno svojega plemenitega namena. V »Leposlovni zabavnik« se sprejemajo samo spisi beletristične vsebine, n. pr. pesmi, kratke povesti in novele, potopisi, črtice iz književne in kulturne zgodovine in prirodnoznanstva, životopisni spomini o zaslužnih pesnikih in pisateljih slovenskih it. Ro-

